



Broj:

Podgorica, 29.01.2021. godine

Savjet Agencije za zaštitu konkurencije na osnovu čl. 20f stav 1 tačka 8 Zakona o zaštiti konkurencije ("Sl. list Crne Gore", br. 44/12 i 13/18) i člana 10 Zakona o kontroli državne pomoći („Sl. list Crne Gore", br. 12/18), u postupku davanja mišljenja po službenoj dužnosti, a u skladu sa tumačenjem Evropske komisije, a na osnovu Prijedloga rješenja V.D. direktora Agencije za zaštitu konkurencije, na sjednici održanoj 29.01.2021. godine **d o n o s i**

M I Š L J E N J E

1. Finansijska sredstva za „Unapređenje poslovnog okruženja i konkurentnosti privatnog sektora Crne Gore“, koji se finansira iz sredstava instrumenata predpristupne podrške za 2014. godinu (IPA 2014) i pripremnu tendersku dokumentaciju za grant šemu „Unapređenje konkurentnosti malih i srednjih preduzeća kroz razvoj klastera - faza II“ koja će se finansirati iz sredstava instrumenata predpristupne podrške za 2016. godinu (IPA 2016), predstavljaju pomoć male vrijednosti (de minimis pomoć) u smislu Zakona o kontroli državne pomoći i ne podliježe postupku prijave.
2. Davaoci de minimis pomoći u obavezi su da istu evidentiraju u registru de minimis pomoći, posebno za svakog korisnika de minimis pomoći.

O b r a z l o ž e n j e

Ministarstvo ekonomije je aktom br. 30-299/2019-4 od 03.08.2020. godine, a koji je zaveden u Agenciji za zaštitu konkurencije (u daljem tekstu: „**Agencija**“), pod brojem 05-9/4 od 07. avgusta 2020. godine, zatražilo mišljenje u vezi sa „Unapređenje poslovnog okruženja i konkurentnosti privatnog sektora Crne Gore“, koji se finansira iz sredstava instrumenata predpristupne podrške za 2014. godinu (IPA 2014) (u daljem tekstu: „**Projekat IPA 2014**“) i pripremnom tenderskom dokumentacijom za grant šemu „Unapređenje konkurentnosti malih i srednjih preduzeća kroz razvoj klastera - faza II“ koja će se finansirati iz sredstava instrumenata predpristupne podrške za 2016. godinu (IPA 2016) (u daljem tekstu: „**Projekat IPA 2016**“).

Dana 30.12.2020. godine, Kancelarija za evropske integracije je dostavila Dopis br. 01-004-908/20-1875 od 25.12.2020. godine, zaveden u Agenciji pod br. 05-9/9 od 30.12.2020. godine, sa tumačenjem Evropske komisije u vezi sa Mišljenjem Agencije za zaštitu konkurencije br. 01-9/8 od 03.09.2020. godine. U ovom mišljenju se navodi da finansijska sredstva za „Unapređenje poslovnog okruženja i konkurentnosti privatnog sektora Crne Gore“, koji se finansira iz sredstava instrumenata predpristupne podrške za 2014. godinu (IPA 2014) i pripremnu tendersku dokumentaciju za grant šemu „Unapređenje konkurentnosti malih i srednjih preduzeća kroz razvoj klastera - faza II“ koja će se finansirati iz sredstava instrumenata predpristupne podrške za 2016. godinu (IPA 2016) predstavljaju državnu pomoć u smislu Zakona o kontroli državne pomoći.

U pomenutom tumačenju Evropske komisije, navodi se da u okviru Projekta IPA 2014 i Projekta IPA 2016, nema riječi o državnoj pomoći, te da nikakvo nezakonito djelovanje, poput selektivnosti privrednih društava nije identifikovano. Dodatno, sugerisano je da bi ubuduće sva pomoć malog obima trebala biti evidentirana u registru de minimis pomoći, koji vodi Agencija.

Na osnovu dostavljenog tumačenja, Agencija predlaže sljedeće:

OPIS PROJEKATA

Na osnovu dostavljene dokumentacije, Agencija je zaključila sljedeće činjenice koje se odnose na Projekat IPA 2014:

- korisnici projekta su mala i srednja privredna društva (brojno stanje zaposlenih <250 osoba ; CA ≤50 M€ ; ukupni bilans ≤ 43 M€), registrovana u Crnoj Gori, izuzev privrednih društava u sektoru turizma (za pilot fazu),
- iznos subvencije se obračunava na osnovu komercijalnog predloga: između 1 000 eura i 8 000 eura u zavisnosti od prirode usluge i u visini od 80% iznosa usluge bez poreza, po korisniku. Podrazumijeva se subvencija u iznosu od 1 000 eura do najviše 8 000 eura, u zavisnosti od tipa usluge, za troškove u visini od 80% ukupnog iznosa bez poreza, i to za: tehnološke usluge od 3 000 eura do 8 000 eura i za usluge u oblasti digitalizacije od 1 000 eura do 6 000 eura,
- cilj programa “Vaučer za konkurentnost” je da podrži mala i srednja preduzeća tokom procesa uvođenja inovacija u korist njihovog razvoja i konkurentnosti,
- vaučer za konkurentnost je usluga u formi podrške i savjetovanja sa namjenom da:
 - a) Olakša integrisanje novih tehnologija u suret inovativnom projektu,
 - b) Započne/ubrza digitalnu transformaciju preduzeća, u cilju optimizacije uspješnosti (porast produktivnosti), razvoja djelatnosti i stvaranja novih vrijednosti (novi proizvodi, usluge, biznis model).
- Projektni konzorcijum Expertise France nadležan je za sprovođenje programa dodjele vaučera u saradnji sa Ministarstvom ekonomije i Ministarstvom nauke,

Takođe, Agencija je analizirala i uslove pod kojima će se realizovati Projekat IPA 2016:

- grant šema namijenjena je mikro, malim i srednjim preduzećima, kao i klasterima u Crnoj Gori,
- ukupna vrijednost grant šeme je 800.000,00 eura, od čega je 90% EU kontribucija, a 10% sredstava je obezbijeđeno iz nacionalnog budžeta Crne Gore,
- specifičan cilj grant šeme IPA 2016 je jačanje konkurentnosti crnogorske ekonomije i smanjenje spoljnotrgovinskog deficita kroz pružanje podrške razvoju mikro, malih i srednjih preduzeća i klastera,
- planirano je da se kroz grant šemu dodijeli minimalno 10 grantova, tako da se po pojedinačnom korisniku (preduzeću ili klasteru) dodijeli od 20.000,00 eura do 80.000,00 eura,
- ugovaranje grant šeme je planirano tokom 2020. godine

OCJENA PROGRAMA

Agencija je najprije utvrđivala da li Agencija je najprije utvrđivala da li Projekat IPA 2014 i Projekat IPA 2016 predstavljaju državnu pomoć, u smislu člana 2 Zakona o kontroli državne pomoći („Sl. list Crne Gore”, broj 12/18) (u daljem tekstu: „**Zakon**“).

Oba projekta finansiraju se iz sredstava instrumenata predpristupne podrške IPA 2014 i IPA 2016, čime je ispunjen uslov iz člana 2 tačka 1 Zakona, koji glasi: „Državna pomoć je: finansijska pomoć koja se direktno ili indirektno dodjeljuje iz državnog budžeta, odlukom Vlade Crne Gore, budžeta opštine, odlukom nadležnog organa opštine, uključujući fondove Evropske unije i druge javne fondove“.

Agencija je posebno analizirala činjenicu da će za sprovođenje Projekta IPA 2014 biti nadležan projektni konzorcijum Expertise France, koji će i realizovati dodjelu vaučera u saradnji sa Ministarstvom ekonomije i Ministarstvom nauke. Uzeto je u obzir i da postupak odobravanja zahtjeva za vaučer sprovodi, takođe, Expertise France.

Ipak, s obzirom na to da se oba granta finansiraju iz IPA sredstava (fondovi Evropske unije), a da je sama realizacija granta IPA 2014 povjerena Expertise France, dok će IPA 2016 realizovati CFCU, Agencija zaključuje da se radi o javnim sredstvima, odnosno da predviđena sredstva predstavljaju državnu pomoć u smislu Zakona o kontroli državne pomoći (člana 2 tačka 1 Zakona).

U daljem postupku, Agencija je uzela u obzir da su korisnici Projekta IPA 2014 mala i srednja preduzeća, a da su korisnici Projekta IPA 2016 mikro, mala i srednja preduzeća, kao i klasteri u Crnoj Gori. Ovo znači da se pomoć dodjeljuje korisnicima koji obavljaju privrednu djelatnost, čime se dovode u povoljniji položaj u odnosu na druge učesnike na tržištu (član 2 tačka 3 Zakona).

Financijska pomoć se ne pruža svim privrednim društvima pod istim uslovima, odnosno pruža se selektivno, samo onim privrednim društvima koja su opredijeljena kao korisnici Projekta IPA 2014 i Projekta IPA 2016.

S obzirom na to da su ispunjena sva prethodna načela (javna sredstva, selektivnost, korisnici obavljaju privrednu djelatnost, saglasno članu 2 tačka 4 Zakona, nesporno je da pomoć ugrožava konkurenciju i utiče na trgovinu između Crne Gore i drugih država suprotno potvrđenim međunarodnim ugovorima.

DE MINIMIS

Uzimajući u obzir da se Projektom IPA 2014 dodjeljuje subvencija u iznosu od 1 000 € do najviše 8 000 €, po korisniku, dok se Projektom IPA 2016 dodjeljuje po pojedinačnom korisniku (preduzeću ili klasteru) od 20.000,00 eura do 80.000,00 eura, Agencija je zaključila da se po osnovu oba projekta dodjeljuje državna pomoć male vrijednosti, za čiju dodjelu su uslovi bliže definisani Pravilnikom o listi pravila državne pomoći, prilogom 4a - Uredba Komisije (EU), br. 1407/2013 od 18. decembra 2013. godine o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) (32013R1407, SL L 352, 24.12.2013, str. 1-8) („Sl. list CG”, br. 35/14, 2/15, 38/15, 20/16, 33/20, 38/20, 53/20 i 98/20) (u daljem tekstu: „**Pravilnik**“).

Saglasno navedenim pravilima, pomoć dodijeljena jedinstvenom privrednom društvu tokom bilo kojeg perioda od tri fiskalne godine koja ne prelazi 200.000,00 eura, smatra se *de minimis* pomoći. *De minimis* pomoć mora da bude transparentna, odnosno jasno izračunljiva kako bi se osiguralo da ista ne pređe maksimalnu dozvoljenu granicu od 200.000,00 eura. Sektori u kojima se ova pomoć ne može dodijeliti su usluge povezane sa izvoznom djelatnošću i sektor primarne poljoprivrede i ribarstva.

Pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) dodijeljene jednom korisniku u periodu od tri fiskalne godine za redom (pri svakoj novoj dodjeli de minimis pomoći uzima se u obzir ukupan iznos pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) dodijeljenih u odnosnoj fiskalnoj godini i tokom prethodne dvije fiskalne godine), koje ne prelaze iznos od 200.000 eura odnosno 100.000 eura za preduzetnike koji se bave drumskim prevozom tereta za najamninu ili naknadu; ne ispunjavaju sve kriterijume iz člana 107. stav 1. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, i samim tim ne podliježu postupku prijavljivanja.

Korisnik državne pomoći male vrijednosti je svaki subjekt koji obavlja ekonomsku djelatnost, bez obzira na njegov pravni status ili način finansiranja, kao i svi subjekti koje kontroliše (na pravnoj ili *de facto* osnovi) isti subjekt, smatraju se jednim korisnikom pomoći.

Davalac državne pomoći je dužan osigurati poštovanje pravila o državnim pomoćima, uspostavljanjem kontrole kako bi se osiguralo da ukupan iznos pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) koje se na osnovu de minimis pravila dodjeljuju jednom korisniku ne prelaze ukupnu dozvoljenu gornju granicu. U tu svrhu, trebalo bi pri dodjeli pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) da davalac pomoći obavijesti predmetnog korisnika o dodijeljenom iznosu pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) i o tome da je riječ o pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći). U cilju poštovanja načela kumulacije državne pomoći (zbrajanje svih de minimis pomoći koje je jedan korisnik dobio sa svih nivoa vlasti) te obveze davalaca da, prije dodjele pomoći od preduzetnika dobije izjavu o drugim pomoćima male vrijednosti (de minimis pomoćima), a koje je korisnik primio tokom predmetne fiskalne godine i u prethodne dvije fiskalne godine.

De minimis pomoći se izražavaju kao bespovratna novčana sredstva, a na sve iznose se primjenjuju bruto iznosi, tj. iznosi prije odbijanja poreza i drugih naknada. Ako se pomoć ne dodjeljuje u obliku bespovratnih sredstava, iznos pomoći jednak je bruto novčanoj vrijednosti (ekvivalentu subvencije) pomoći. Pomoći koje se isplaćuju u više rata, diskontuju se na vrijednost pomoći u trenutku njene dodjele. Kamatna stopa koja se primjenjuje pri diskontovanju je diskontna kamatna stopa koja se primjenjuje u trenutku dodjele.

U slučaju statusnih promjena korisnika de minimis pomoći, u obzir se uzimaju sve prethodne pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) dodijeljene bilo kojem od preduzetnika uključenih u postupak spajanja. Pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) koje su zakonito dodijeljene prije spajanja ili preuzimanja i dalje su u skladu sa Zakonom.

Davalac de minimis državne pomoći dužan je da korisnika pomoći pisano obavještava o predviđenom iznosu pomoći izraženom u obliku bruto novčane vrijednosti (ekvivalenta subvencije) pomoći, kao i tome da je riječ o pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći). Istovremeno, od predmetnog korisnika, davalac državne pomoći mora dobiti izjavu, u pisanom ili elektronskom obliku, o svakoj pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) koju je navedeni korisnik, eventualno primio tokom prethodne dvije i u tekućoj fiskalnoj godini.

Davalac de minimis državne pomoći dužan je da vodi evidencije koje su potrebne kako bi se pokazalo da su ispunjeni uslovi za dodjelu de minimis državne pomoći. Cjelokupna dokumentacija o individualnim pomoćima male vrijednosti (de minimis pomoćima) mora se čuvati 10 fiskalnih godina od datuma kada su dodijeljene. Dokumentacija koje se odnosi na šemu pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) čuvaju se 10 fiskalnih godina od datuma kada je dodijeljena posljednja pojedinačna pomoć u okviru takve šeme.

Prilikom dostavljanja podataka Savjetu za zaštitu konkurencije u cilju izrade godišnjeg izvještaja, iznosi dodijeljenih de minimis pomoći iskazuju se u ukupnom iznosu.

Dodatno napominjemo, da imajući u vidu odredbe člana 5 navedenog Pravilnika, davalac državne pomoći je u obavezi da prethodno obavijesti Agenciju ukoliko planira da dodijeli novu *de minimis* ili drugu vrstu pomoći privrednim društvima, kako bi bio primjenjen princip kumulacije pomoći utvrđen navedenim propisom.

U cilju ostvarivanja transparentnosti pomoći male vrijednosti, svi davaoci *de minimis* pomoći u obavezi su da istu evidentiraju u registru *de minimis* pomoći, posebno za svakog korisnika državne pomoći kome su dodijeljena sredstva, kako je navedeno u tački 2. dispozitiva ovog mišljenja. Registar *de minimis* pomoći je dostupan na internet stranici Agencije za zaštitu konkurencije www.azzk.me.

Imajući u vidu sve navedeno, ocijenjeno je kao u dispozitivu ovog rješenja.

ČLAN SAVJETA

Novo Radović

PREDSJEDNIK SAVJETA

Miodrag Vujović

Dostavljeno:

- Ministarstvo ekonomskog razvoja
- u spise predmeta,
- a/a